

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

ІВЧЕНКА Віталія Юрійовича

«Формування техніки переміщення спортсменів у практичній стрільбі»
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

У відповідності до пп. 25–26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), на кафедрі кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України 23 січня 2026 року ІВЧЕНКОМ Віталієм Юрійовичем було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Формування техніки переміщення спортсменів у практичній стрільбі» та її обговорення (науковий керівник – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Віталій КАШУБА).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації було прийнято рішення надати здобувачу ІВЧЕНКУ Віталію Юрійовичу позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Результати дисертаційного дослідження набувають особливої актуальності в умовах євроінтеграційного поступу України, який зумовлює необхідність системного оновлення теоретико-методологічних засад розвитку фізичної культури і спорту відповідно до сучасних європейських стандартів. У цьому контексті сучасні високотехнологічні види спорту, зокрема практична стрільба, постають як динамічний соціокультурний і спортивно-професійний феномен, що поєднує змагальну діяльність, прикладну спрямованість і високий рівень рухової складності.

Практична стрільба характеризується варіативною структурою змагальних вправ, відсутністю жорстко регламентованого алгоритму рухових дій, необхідністю швидкісної адаптації до змінних просторово-ситуаційних умов та поєднанням точнісних стрілецьких дій з інтенсивними локомоторними переміщеннями. Такі особливості зумовлюють підвищені вимоги до техніко-тактичної майстерності, координаційних здібностей, функціональної готовності

та психофізіологічної стійкості спортсменів, що принципово відрізняє практичну стрільбу від класичних стрілецьких дисциплін.

Офіційне визнання практичної стрільби в Україні як виду спорту та формування нормативно-організаційної бази її розвитку актуалізували потребу в науково обґрунтованих підходах до побудови системи підготовки спортсменів різної кваліфікації. Водночас наявні наукові дослідження мають фрагментарний характер і переважно не враховують специфіку просторово-часової організації рухової діяльності стрільців, біомеханічні особливості виконання стрілецьких дій у русі та під впливом зовнішніх обмежень, а також інтеграцію фізичної, технічної й психофізіологічної підготовки в єдину цілісну модель.

У зв'язку з цим результати дисертаційного дослідження ІВЧЕНКА Віталія Юрійовича, спрямовані на наукове обґрунтування та вдосконалення теоретичних і методичних засад підготовки спортсменів у практичній стрільбі, відповідають актуальним запитам сучасної спортивної науки і практики. Отримані положення створюють підґрунтя для підвищення ефективності тренувального процесу, об'єктивізації контролю підготовленості стрільців та оптимізації їхньої змагальної діяльності, що визначає значущість проведеного дослідження як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану НДР НУВСУ на 2021-2025 рр. за темою 3.2 «Теоретико-методичні основи біомеханічних технологій у фізичному вихованні, спорті, реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини», номер державної реєстрації 0121U107944, за темою 2.3 «Вдосконалення технічної майстерності спортсменів на різних етапах багаторічної підготовки з використанням сучасних біомеханічних технологій», номер державної реєстрації 0121U108112. Роль автора полягала в науковому обґрунтуванні та розробленні технології формування техніки переміщення спортсменів, які спеціалізуються у практичній стрільбі з пістолета в русі.

Наукова новизна одержаних наукових результатів роботи полягає в тому, що:

- уперше з п'яти найбільш поширених способів переміщення («Звичайний» крок, «Х-подібний» крок, «Лижний» крок, «Лінійний» крок, «Низьке» переміщення) під час стрільби у русі визначено оптимальний спосіб переміщення стрілка;

- уперше визначено відміни біокінематичних рис техніки «Х-подібного» кроку, «Лижного» кроку, «Лінійного» кроку; «Низького» переміщення; «Звичайного» кроку стрілка під час стрільби з пістолета в русі;

- уперше на основі визначених біокінематичних особливостей техніки різних способів переміщення спортсменів, які спеціалізуються у практичній стрільбі з пістолета в русі, обґрунтовано авторську технологію, яка спрямована

на підвищення ефективності процесу технічної підготовки спортсменів, відмінними рисами якої є: мета, завдання, концептуальний, змістовий та оціночно-результативний концепти, моделі «холостого тренування», комплекс вправ «трикутниковий лабіринт», комплекс вправ для профілактики порушень опорно-ресорних властивостей стопи. Під час тренування в «трикутниковому лабіринті» використовується пістолет з лазерною цільказівкою різних кольорів («SIRT»), а також різноманітні мішені попері, свінгери, тарілки «чебурашки» тощо, можуть вводитися стінки, вікна, укриття тощо;

- підтверджено доцільність застосування оптико-електронних систем для реєстрації та аналізу рухів спортсменів у практиці спорту;

- розширено та доповнено інформаційну базу даних стосовно кваліметричного визначення оптимального способу переміщення стрільця при стрільбі в русі.

Практичне значення одержаних результатів. Запропонована технологія може бути використана тренерами для підвищення процесу технічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються у практичній стрільбі з пістолета в русі.

Результати дослідження впроваджено в навчально-тренувальний процес підготовки спортсменів спортивно-стрілецького клубу «Майстер Спорт» (акт впровадження від 17.11.2025), у практику підготовки спортсменів Федерації практичної стрільби України (акт впровадження від 20.11.2025), у практику підготовки курсантів Навчального центру морської піхоти ВМС ЗСУ (акт впровадження від 22.11.2025) та в навчальний процес кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації для студентів, які здобувають вищу освіту за спеціальністю 017 (A7) – Фізична культура та спорт (спеціалізація – кінезіологія) (акт впровадження від 23.11.2025).

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в дисертаційній роботі результати мають істотне теоретичне значення для розвитку теорії та методики підготовки спортсменів у стрілецьких видах спорту, зокрема у практичній стрільбі. У ході дослідження систематизовано та науково узагальнено сучасні уявлення щодо просторово-часової організації рухової діяльності стрільців під час стрільби з пістолета в русі, а також поглиблено теоретичні положення біомеханіки складних координаційних дій в умовах варіативних змагальних ситуацій.

Теоретично обґрунтована авторська технологія технічної підготовки спортсменів у практичній стрільбі з пістолета в русі розширює концептуальні підходи до інтеграції технічної та корекційно-профілактичної складових тренувального процесу.

Запропонована структура технології з чітко визначеними концептуальним, змістовим та оціночно-результативним компонентами може слугувати методологічною основою для подальших наукових досліджень,

спрямованих на вдосконалення підготовки спортсменів у стрілецьких видах спорту.

У цілому отримані результати поглиблюють теоретичні положення спортивної науки щодо механізмів формування ефективної рухової поведінки в умовах стрільби у русі та створюють наукове підґрунтя для подальшої розробки спеціалізованих моделей технічної підготовки в практичній стрільбі.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, представлені у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають поставленій меті та визначеним завданням дослідження і є логічно обґрунтованими на основі отриманих експериментальних даних. Розв'язання наукових завдань здійснювалося із застосуванням комплексу взаємопов'язаних сучасних і валідних методів дослідження, що забезпечило системність та наукову коректність отриманих результатів.

Достовірність результатів підтверджується достатнім обсягом фактичного матеріалу, репрезентативністю вибірки досліджуваних, а також використанням сучасних інструментальних і аналітичних методів реєстрації та оцінювання показників. Отримані кількісні дані опрацьовано із застосуванням адекватних методів математичної статистики, що забезпечило об'єктивність аналізу та обґрунтованість узагальнень.

Загалом, сукупність використаних методів, обсяг і якість емпіричних даних, а також коректність їх статистичного опрацювання гарантують належний рівень вірогідності та наукової обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами та без дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлено в 13 наукових публікаціях: 7 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному науковому виданні США, проіндексованому в базі даних Scopus (Q3); 5 публікацій апробаційного характеру.

Апробація результатів дисертації. За основним положенням дисертаційної роботи було зроблено доповіді на I Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Біомеханіка спорту, оздоровчої рухової активності, фізичної терапії та ерготерапії: актуальні проблеми, інноваційні проєкти та тренди» (Київ, 2021); II Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю

«Біомеханіка спорту, оздоровчої рухової активності, фізкультурно-спортивної реабілітації: актуальні проблеми, інноваційні проекти та тренди» (Київ, 2022); III Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Біомеханіка спорту, оздоровчої рухової активності, фізкультурно-спортивної реабілітації: актуальні проблеми, інноваційні проекти та тренди» (Київ, 2023); VI Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії» (Київ, 2023); I Загальноуніверситетській науковій конференції аспірантів і докторантів «Дисертаційне дослідження: від ідеї до реалізації» (Київ, 2023); Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (Дніпро, 2024, 2025), VI Всеукраїнському науково-практичному семінарі з міжнародною участю «Фізична культура, спорт та реабілітація: проблеми, інноваційні проекти та тренди» (Вінниця, 2024), IV Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Біомеханіка спорту, оздоровчої рухової активності, фізкультурно-спортивної реабілітації: актуальні проблеми, інноваційні проекти та тренди» (Київ, 2025), Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (Дніпро, 2025), науково-методичних конференціях кафедри біомеханіки та спортивної метрології Національного університету фізичного виховання і спорту України (2020), науково-методичних конференціях і круглих столах кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації (Київ, 2021–2025).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Метою та завданням дисертаційного дослідження сформульовано здобувачем спільно з науковим керівником. Здобувачем самостійно здійснено аналіз вітчизняної та зарубіжної фахової науково-методичної літератури, узагальнено передовий практичний досвід підготовки спортсменів у стрілецьких видах спорту та визначено проблемне поле дослідження.

Автором обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено технологію формування техніки переміщення спортсменів, які спеціалізуються у практичній стрільбі з пістолета в русі. Здобувач безпосередньо брав участь у плануванні й організації педагогічного експерименту, проведенні вимірювань, зборі емпіричних даних, їх обробці та статистичному аналізу.

Усі розділи власних досліджень, інтерпретація отриманих результатів, формулювання наукових положень і висновків дисертаційної роботи виконано та оформлено автором самостійно. Здобувачем підготовлено матеріали для наукових публікацій, а також методичні рекомендації та матеріали для впровадження результатів дослідження у навчально-тренувальний процес.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою з дотриманням норм сучасної наукової термінології. Структура дисертаційної роботи, логіка викладу матеріалу та стиль подання відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України. Матеріал подано послідовно, аргументовано та логічно. Наукові терміни використано коректно й адекватно до предмета дослідження. Цифровий матеріал систематизовано та представлено у вигляді таблиць і рисунків, що сприяє кращому сприйняттю, аналізу та узагальненню результатів дослідження, викладених у розділах дисертації.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота ІВЧЕНКА Віталія Юрійовича «Формування техніки переміщення спортсменів у практичній стрільбі» є завершеним самостійним науковим дослідженням. За змістом, метою, завданнями, методами та отриманими результатами вона повністю відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертаційну роботу ІВЧЕНКА Віталія Юрійовича «Формування техніки переміщення спортсменів у практичній стрільбі», а також наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок здобувача у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих у співавторстві, та за результатами публічної презентації і обговорення основних наукових положень дисертації, комісія дійшла висновку, що робота є актуальною, виконана здобувачем особисто та являє собою завершену наукову працю.

У процесі виконання дисертаційного дослідження застосовано сучасні методи наукового пізнання, отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають наукову новизну та практичне значення. Дисертація містить нове розв'язання актуального наукового завдання, яке полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробленні технології формування техніки переміщення спортсменів, які спеціалізуються у практичній стрільбі з пістолета в русі. Зміст роботи відповідає поставленій меті, а сформульовані висновки – визначеним завданням дослідження. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. Порушень принципів академічної доброчесності у роботі не виявлено.

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пунктами 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. На підставі викладеного дисертаційна робота ІВЧЕНКА Віталія Юрійовича рекомендується до захисту з метою присудження йому ступеня доктора

філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Комісія рекомендує вченій раді Національного університету фізичного виховання і спорту України утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення захисту дисертації ІВЧЕНКА Віталія Юрійовича у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Валентин ОЛЕШКО, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Володимир ГАМАЛІЙ, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Олександр ЖИРНОВ, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Інна АСАУЛЮК, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, декан факультету фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

опонент: Лілія ПРОКОФ'ЄВА, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спортивних ігор і менеджменту фізичної культури Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Висновок підготувала комісія у складі:

Д.фіз.вих., професор

Валентин ОЛЕШКО

К.пед.н., професор

Володимир ГАМАЛІЙ

К.фіз.вих., ст. викладач

Олександр ЖИРНОВ

Голова засідання,
к.пед.н., доцент

Тетяна РИЧОК

Підписи Валентина ОЛЕШКА, Володимира ГАМАЛІЯ, Олександра ЖИРНОВА, Тетяни РИЧОК засвідчую

